Ч. 114 Неділя 24 мая (5 червня) 1898. Рік VIII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·75
Поодиноке число 3 кр.

З Ради державної.

На вчерашнім засіданю палати послів поставили посли Повше і Розер внесеня в справі нищеня зарази у безрог через вибиванє. — Пос. Яросевич і тов. поставили внесенє в справі якогось сфальшованя протоколу виборчого в Станіславові. — Пос. Лянґ поставив інтерпеляцию з причини нарушеня рівноправности зі сторони ческої Північної зелізниці через видаванє карт їзди стилізованих виключно в язиці німецкім.

Пос. Мілевский вказував на велике число правительственних предложень і питав, чи президент палати не хотів би зарядити окремих засідань для першого читаня провізориї буджетової. (Брава з правиці, запереченя з лівиці). — Президент відповів на то, що скличе конференцию предсідателів клюбів і спитає їх гадки в сій справі.

Пос. Ресель домагав ся, щоби проект закона о знесеню стемпля від ґазет передати зараз комісиї буджетовій. — Президент відповів, що в сій справі запитає предсідателів клюбів.

По приступленю до порядку дневного забрав голос пос. Кронаветтер. Бесідник підносив, що дотеперішні розправи язикові роблять дуже прикре враженє в найширших кругах людности. Нинішний парлямент не доріс до своєї задачі. Тому станови річий треба в який небудь спосіб зробити конець. Всї посли повинні старати ся, щоби справи національні раз закінчили ся і настало порозуминє на основі повного рівноуправненя. Головна вина злих відносин лежить в хибній системі виборчій. Реформа виборча ґр. Таффого була великим ділом; на жаль еґоїзм партийний обезсилив еї. В дальшій бесіді говорив Кронаветтер о розпорядженях бар. Ґавча, котрі назвав далеко лагіднїйшими як розпорядженя ґр. Бадені'го; бесідник остерігав перед дальшими спорами національними і доказував, що прийде абсолютизм. Накопець заявив ся бесідник за вибором комісиї язикової.

Пос. Шікер (нім. поступовець) обговорював події в Ґрацу і домагав ся знесеня розпоряджень язикових, бо то ще одинокий спосіб, котрим можна би довести до правильної роботи в парляментї. Німці повитали ґр. Туна з великими надіями, але тепер здає ся їм, що ґр. Тун не ліпший від ґр. Бадені'го. Обовязком всіх німецких послів єсть, виступати всіма силами против правительства, а людність домагає ся того, щоби еї репрезентанти держали ся дальше опозициї.

Опісля промавляв пос. Тіттінґер (буковиньский купець, жид) і старав ся посередничити. Стремленє Німців яко народу до геґемониї в Австриї уважає за неможливе до переведеня. Німці можуть лиш силою своєї інтеліґенциї і свого культурного та економічного значіня займати становище, даюче напрям в Австриї, але в теперішнім устрою державнім не можна того вимушувати законами. — Коли забрав голос пос. Пферше (нім. поступовець), в тій хвили цїла правиця вийшла демонстративно з салї. Пферше обговорював іменованє Ґляйспаха президентом суду в Ґрацу а відтак доказував, що правительственні партиї держать ся радикальної полїтики, і що Чехи хотять розбити Австрию.

Промавляли ще пос. Штайнер і пос. Ґрос (нім. поступовець) а сей послїдний запитував предсідателя комісиї для внесеня в справі обжалованя ґр. Бадені'го, длячого комісия не мала доси засїданя. Дальше звернув він увагу президента на то, що функция вибраного в своїм часї трибуналу державного вже минула, і що по правдї нема ніякого трибуналу до суджeня обжалованого міністра, отже домагав ся, щоби президент зарядив новий вибір.

Ґр. Пальфі яко предсідатель тої комісиї сказав, що комісия мала засїданє зараз по виборі а дальших засїдань не було, бо парлямент відрочено. Віцепрезидент др. Феряпчич сказав знов, що дійстно 2 неділї тому назад час функциї трибуналу державного вже минув, але президент зарядить як найскорший вибір. На конець промавляв ще пос. Вольф а відтак закрито засїданє і слїдуюче назначено на понедїлок.

Вісти політичні.

Віденьскі ґазети всілякої барви політичної доказують, що теперішна внутрішна ситуация єсть так запутана, що більшої запутаниии хиба вже не може бути. Декотрі ґазети як н. пр. Deutsche Ztg. доказують, що нема вже иншого виходу, лиш якийсь замах державний, бо правительство не видержить вже такої ситуациї. N. W. Tagblatt грозить, що коли би більшість обставала при внесеню пос. Мілевского (гл. З Ради державної), то готові би повторити ся сцени з падолиста мин. року. N. fr. Presse доказує, що лївиця буде готова згодити ся що найбільше на перше читанє чисто економічних предложень правительственних. В палатї послів єсть переконанє, що лївиця і на то не згодить ся.

КРАСНИЙ РАНОК.

(З француского. — Поль Марґеріт).

Пан Маж встав зрана в добрім гуморі і зовсїм в такім настрою, що лиш радувати ся єму своїм житєм. Околиця і річка, що з легеньким шумом плила попід єго город, видавала ся єму того ранка особливо красні. Не длятого, мов би в нїм відозвала ся якась поетична струна, о нї! — він лиш день перед тим покріпляв ся трохи лїками і від того стало єму так легко на души. Як би відмолоднів і з веселою міною сунув пан Маж свій грубий живіт наперед та зійшов на долину, щоби поснїдати в городї.

Чай смакував єму пречудно, майже так само, як день перед тим тої трошки медицини: лїмонада з цитринокислою маґнезиєю, від котрої він майже таки чув як в нїм шипіла вуглева кислота з неї, бо він, бачите, був собі таки добре товстий самолюб і уважав пильно на все, що дїє ся в єго тїлї. Впрочім був він собі незлий чоловічок і можна було собі з ним легко дати раду, лиш не треба було противити ся єго малим навичкам і в своїй порі подавати снїданок.

Легенький вітерець шелестїв листєм над єго головою, дув по плечах і заходив аж в рукави, а своєю сьвіжостию вже наперед пригадував єму ту розкіш, яка ждала єго в кабінї до купаня, де він буде хлюпати ся у ваннї і зливати собі голову водою. А така студена, як лїд, перед самою купелию наносив еї городник з керницї! Що за миле чувство: величезна губка, така як конї нею миють, натирає тїло а відтак.... бррр.... прррр.... аж задихає ся, закашляє ся, дух в нїм запре, коли єго будуть зливати коновкою. Ба, він ще щось собі придумав; казав ся зливати крізь тоненьке ситце коновкою від підливаня аж з самої стелї а вода з неї пливе такими тоненькими струями, що колють мов шпильки, — словом, радував ся як той величезний мельон, котрому вода добре робить. Коли так тим всїм нарадував ся в души, щез таки дійстно в кабінї до купаня і вийшов звідтам веселий, повен здоровля, зовсїм біло убраний і в широкім панамскім капелюсї на голові. Червона шовкова сорочка своїм пурпуровим відблеском надавала лиш ще більше житя єго підбородкови та рукам, що сьвітили ся мов біленьке сало.

Відтак пустив ся таким елястичним ходом, мов би ноги єго були кавчукові, через алею в городї до своєї полїтурованої лодки, що сьвітила ся на спокійній водї, коло малих східцїв. Насамперед перекопав ся, чи єсть вудка в лодцї, хоч то вже було за пізно ловити рибу на вудку, а відтак певним кроком вступив в слабе судно, котре під таким тягаром стало хитати ся на всї боки як затичка в корку.

Повен віри в себе самого, хоч не без маленького занепокоєня — бо прецї пригадав собі, що вода зрадлива — взяв ся він до весла і поволеньки без поспіху відступив ся від берега.

Сонце пускало косо своє проміне на воду, і покрило ріку золотистим відблеском. Жовтий лопатень попідносив свої цьвіти. Ріняки купками доокола лопатня творили малесенькі острови. Місцями видко було під зеленавою водою намул. По гладкій площи мов блискавка кидала ся риба; круглі як колесо филї показували зараз то місце, де кинула ся риба. Там, де похват був сильнїйший, вода дрожала; а щасливий пан Маж, встромивши очи в сьвітячу ясність і підносячи весло, з котрого вода мов перлами скапувала, та нуряючи єго знов у воду — порівнуючи величаву красу околицї з здоровлем свого тїла, ба пригадавши собі може заразом ще й вчерашний лїк — сказав сам до себе: „Красний ранок!“

* * *

Закутина якогось півострова, де охаба врізувала ся в зелений беріг зарослий тополями, звабила єго до себе. Там не було найменшого похвату, широколисті ростини вкривали воду, а в звисаючім низько галузю верб співали коси цїлий день. Там можна було заїхати в саму середину ситника, що розхиляв ся податливо на боки а позаду знову сходив ся і закурити собі виґідно люльку так, що нїхто не видїв, або таки й добре виспати ся.

В понеділок мають клюби парляментарні радити над порядком дневним палати послів і поставлять, коли мають розпочати ся розправи над проєктом знесеня стемпля від ґазет і других важнійших предложень правительства. В кругах парляментарних заперечують рішучо тому мов би міністер торговлї Бернрайтер мав подати ся до димисиї.

Іспаньско-американьска війна якось дивно веде ся. Була битва під Сантхаґо де Куба і кажуть що єї не було. Був Сервере зі своєю фльотою в порті коло згаданого міста і кажуть, що єго там нема, ба, що й ніколи єго там не було. Він десь на широкім мори і пливе до Маніллї на Филипинах. Як би так дїйстно було, то Американцям грозила би дїйстно велика небезпечність. Іспанці готові би ще замкнути фльоту адмірала Дюі коло Маніллї зі всїх боків і зробити їй там дуже сумний конець. Але здає ся, що так зле ще не єсть з Американцями. На радї міністрів у Вашінґтонї відчитано вчера урядову депешу адмір. Шлїя, подаючу до відомости, що нема нїякого сумніву, що ескадра Сервери знаходить ся в заливі Сантхаґо. Бомбардоване зі сторони Американцїв відбуло ся лиш длятого, щоби переконати ся докладно о положеню іспаньских батерий. Результат був зовсїм вдоволяючий. Анї один корабель американьский не потерпів і з людий нїхто не згинув анї не єсть ранений.

Вислана адміралови Дюї поміч прибуде до Маніллї мабуть аж дня 20 червня, а з Сан Франціско доносять, що вже лагодить ся друга експедиция, котра відпливе до Маніллї дня 10 червня.

Воєнний департамент у Вашінґтонї найняв знову кілька кораблїв для перевозу армії на Кубу. Цїла фльота транспортова складає ся тепер з 30 кораблїв, котрі можуть перевести 30.000 войска.

Новинки.

Львів дня 4-го червня 1898.

— **Щедрий дар.** Є. Ем. Кардинал-митрополит др. Сильвестер Сембратович пожертвував на цїли інститута „Приют“ для вдів і сиріт по руских сьвящениках суму 1.000 зр.

— **Публичні роботи державні.** П. Намістник гр. Пінїньский надіслав президентови міста Львова дальші викази публичних робіт, які розпочали ся в сїм роцї на кошт даржави, аби дати бідному населеню можність заробку. Суть то слїдуючі роботи: 1) Роботи водні. На ріцї Вислї в повітах: Хшанів, Краків, Бяла, Домброва, Бжеско, Тарнобжеґ, Мілець; на Дунайци, в повітах: Бжеско, Тарнів, Домброва, Новий Санч; на Вислоцї, в повітах: Пильзно, Ропчицї, Мілець; на Сянї, в повітах: Перемишль, Ланьцут, Березів, Ярослав, Нисько, Тарнобжеґ; на Днїстрі, в повітах: Жидачів, Товмач, Станиславів. — Роботи земні (будова нових гостинцїв державних і стратеґічних доріг) розпочали ся в повітах: Живець, Бжеско, Підгайцї, Рогатин, Перемишляни, Горлицї, Коросно, Снятин, Косів, Надвірна, Величка, Городок, Яворів, Бібрка, Грибів, Лиманова, Добромиль, Мостиска, Ярослав, Ропчицї, Ланьцут, Старе місто, Турка, Рудки, Дрогобич, Лїсько, Березів, Товмач, Бучач, Калуш, Богородчани, Долина, Жидачів, Пільзно, Теребовля, Мисленичі, Чортків, Гусятин, Городенка, Борщів, Броди, Рава руска. — При роботах коло удержаня гостинця, при вибираню і поглублюваню ровів, до розсипуваня шутру на гостинцях і стратеґічних дорогах, заняте постїйно означене число робітників. Більшу скількість робітників займає достава шутру, довіз і товчене каміня та консервацийні будови.

— **Титул інжинера.** Правительственний проєкт, внесений передвчера в радї державній в справі уживаня титулу „інжинера“, постановляє, що право до уживаня такого титулу служить виключно тим, котрі скінчать приписані науки в краєвих висших школах технїчних і зложать з добрим поступом іспити державні або дипльомові, приписані для виділів інжинериї, для архітектики, будови машин і хемічно-технїчного. Право уживаня титулу „інжинера“ служить також тим, що скінчили студиї в академіях гірничих в Лубнї (Leoben) і в Пшибрамі, а також що зложили іспит в висших заведенях наукових.

— **Два величаві похорони** відбули ся дня 28 мая: один архикнязя Леопольда у Відни, другий б. анґлїйского премієра міністрів Ґледстона в Льондонї. Тїло архикнязя Леопольда похоронено в костелї Капуцинів в присутности Є. В. Цїсаря, членів пануючої родини, дипльоматів, папского нунция Талїяньского і инших церковних і сьвітских достойників. В похоронї Ґледстона брали участь члени і представителї двору, члени парляменту, епископи, міністри і дипльомати заграничних держав. Тїло великого мужа стану зложено в аббатстві вестмінстерскім.

— **Про антисемітскі розрухи в Тлустім** надходять такі близші вісти: В пятницю пополудни два робітники (барабі), переходячи містом, трутили недалеко синагоги стоячих жидів, а втоґдї цїла товпа жидів, зібрана в синагоґї, вибігла і кинулась на барабів, побила їх страшно, і тілько завдяки інтеліґенциї місцевій вирвались они з рук розюшеної товпи. Вечером того самого дня задумали барабі пімстити ся на жидах за побите товаришів, і великою громадою перейшли містом та повитовкали жидам шиби. Жандармериї удало ся розігнати товпу і завести лад. Другого дня, в суботу, зібрали ся барабі рано на полях, належних до села Рожанки, і, уоружені в буки та друки, рішили цїлою ватагою (около 500 люда) впасти до міста, побити жидів і тим способом вимірити собі справедливість. На телеґрафічне донесене вислало староство з Заліщик комісаря, п. Пшибиславского, і шкадрону уланів до Тлустого, але они прибули вже опізнено. Рано, около 9 години, цїла розюшена товпа барабів вирушила з під Рожанківки до міста. Жандарми вийшли напротив і візвали товпу, щоби розійшла ся; але барабі, з окриком: „гурра!“ кинулись на жандармів. Тогдї жандарми ужили карабінів і трех барабів ранили. Від часу, як прибув комісар Пшибиславский з війском, запанував у місті спокій. Комісар зарядив арештоване головних виновників жидів і барабів. Опісля прибув ще сам староста заліщицкий, п. Студиньский, щоби наочно пересьвідчити ся, чи зарядженя комісаря вистарчають, і успокоював жидів і робітників. В недїлю комісар уважав уже за відповідне відослати 75 вояків назад до Заліщик, а полишив тілько асистенцию з 36 людий з офіцером.

— **Нова читальня „Просьвіти“** основала ся в Жукові, бережаньского повіта.

— **Пятнистий тиф** лютить ся в страшний спосіб в місточку Гологорах, золочівского повіта. Золочівске староство зарядило всякі міри осторожности: торги і ярмарки замкнено, а навіть особисту вільність переходу з місця на місце ограничено. Також повідомило староство обіжником доохрестні села повітів золочівского і перемишляньского о пануючій епідемії в Гологорах. Тепер недужих на тиф в Гологорах є до 60 людий. Причиною пошести є загальна нужда між населенем в тамошнїх кутї.

— **Зелїзнича катастрофа.** З Берна швайцарского доносять о страшнім нещастю. В однім тунели на шляху зелїзницї Готгарда, недалеко Люцерни, наїхав зелїзничий поїзд на 14 робітників занятих в тунели і сїм робітників погибло на місци, а сїм других покалїчило. Всї они були вітцями родин. Тїла убитих цїлком порозривані, а одного з них волїкла машина кілька кільометрів.

— **Розкрадена бібліотека.** Народну бібліотеку в Білградї замкнено сими днями з незвичайної причини. Замкнено єї не з браку читателїв, але з браку книжок. При отвореню бібліотеки сербским правительством числила она понад 40.000 дїл, богато з них дуже цїнних. Але заряд поступив собі дуже необглядно: іменно давав кождому книжки до дому без кавциї. Бібліотекарі добре знають, що то значить; хто виносить другому книжку, може попращати ся з нею на віки. Таке стало ся і в Білградї. Нї один том не вернув до народної бібліотеки. Тепер в єї комнатах лишив ся хиба каталоґ. цїлком непотрібний і консерватор, що не має нїчого до консервованя.

— **Самоубийство чи нещастна пригода.** З Самбора доносять, що в ночи з четверга на пятницю переїхав особовий поїзд недалеко стациї

Коли Маж підїхав близше, пізнав там в лодцї, що супула ся попід півостров, сина арендатора риби, молодого білявого хлопця, за котрим дївчата в цїлій околици аж пропадали. Він порав ся там з своїми приладами до ловленя риби і розкладав сак, бо в тій затони було богато риби. Пан Маж знав єго здалека і раз чи два навіть поговорив з ним кілька слів. Коли підплили близько себе, молодий мужчина відозвав ся до пана Мажа:

— Красна погода нинї!

— Та й риба мабуть добре ловить ся?— відповів Маж.

— Не конче! — Та показав через плече на позадну часть лодки, де у великій бочівцї з водою кидали ся риби і вили ся угорі.

Він ще й додав: „Але коли хочете щось доброго попоїсти, то мимотого можу Вам щось продати!

— Та не скажу, що не хочу! — сказав на то Маж, а він дуже любив рибу і через хвилинку вже здавало ся єму, що чує запах вареної у винї з чесником, риби котру ставить перед него гарненько на стіл єго кухарка Жірофле, правдивий драґон кухонний.

Син арендатора скрутив собі в пальцях папіроску:

— Може маєте сїрничок при собі, пане Маж?

— Нї, на жаль не маю! — сказав пан Маж пошукавши по всїх кишенях.

— Ну, нїчого! — відозвав ся хороший білявець і став байдужно гойдати ся на лодцї то в один бік то в другий; відтак встав, перекинув сїть через плече і дивив ся у воду.

Маж задержав свою лодку і спитав з нехоти якою цїкавостию.

— А маєте-ж які?

— Чи які маю? Мабуть знайдуть ся! Ще й кілько! Але тепер... Цс...!

— Ага, ага — шепнув Маж.

* *
*

В сїй хвили потряс ним якийсь удар; лодка вдарила об грубий пень вистаючий з берега у воду а то потрясене викликало в нїм обаву і пригадало зрадливу воду. Коли молодий мужчина вихилив ся з своєї лодки понад воду, відозвав ся до него Маж тихцем!

— Чуєте! А Вам же не стане ся нїчого, коли Ви так дуже вихиляєте ся понад воду?

— Сьмішно! — відповів тамтой другий і здвигнув плечима так би тим хотів хвалити ся, вихилив ся ще більше з лодки і з напруженєм споглядав на дно води. Нараз напружили ся єго мязи, розмахнув ся борзо рукою і одним замахом закинув сїть, котра розкладаючи ся нерівно, зачепила по части за плече, а молодий мужчина упав стрім голов у воду.

— От тобі маєш! — ледви на силу вимовив пан Маж і став блїдий як смерть, і не знаючи як молодцеви на імя, став кликати:

— Чуєте! Ви! Мій друже!

Відтак став кричати, як би гадав, що упавший у воду буде єго лїпше чути:

— Гей! Молодче, молодче!

Опісля не знаючи вже, що дїяти шептав:

— Ох Боже мій, Боже!

Вода закрутила ся страшним виром, настала страшна, невидна борба, копане в розпуцї молодого чоловіка, що потапав запутавшись в сїть як риба! На водї ставали великі баньки і булькотїло з неї, немов би виходив воздух з груди того, котрому приключила ся нещаслива пригода. Пан Маж підніс весло, занурив єго глубокого у воду, штуркав ним доокола і шукав за нещасливим.

— Ловіть ся весла! Держіть ся добре! Ось тут весло! — кричав він.

Але коли ему нїхто не відповідав, а рух води збільшав ся страшно і филї колесом ішли щораз дальше, єму таки вже зовсїм забракло відваги. Єго взяв страх, коли собі подумав, що верх води могло би показати ся блїде лице потонувшого, або що молодий мужчина міг би може ще жити і перевернути єго човен та шукаючи ратунку вхопить ся ще єго самого, а він не уміє плавати та мусїв би зараз піти під воду! Єго брала ся розпука, що він такий безсильний і такий взяв єго страх, що від него стало аж в середині різати і він пустив ся втїкати: в одній хвили вхопив весло до рук і сильним рухом пустив ся на широку воду.

Аж позеленів на лици і кричав з цїлої сили: Ратуйте! Ратуйте! — Але на берегах не було нїкого і єго кликанє пролунало серед глухої тишини. Задиханий, спочений, що аж

Івана Шенка, сина зелїзничого підприємця. Яким способом дістав ся молодий Шенк так пізно в ночи на зелїзничий шлях, поки-що незвістно. Пояснить то може заряджене слїдство. Після всякої імовірности Шенк кинув ся сам під поїзд в самоубийчім намірі.

— **Велика буря** лютила ся дня 1-го червня у Відни і в околици, тревала довше як годину і наробила величезних шкід. Комунїкация з многими місцевостями перервана. Від громів вибухло кілька пожарів. Одна дитина утопила ся. Два помпієри упали при гашеню огня з драбини і тяжко покалїчили ся. В Обер-Ст. Вайт упав град і знищив засїви в полях і в огородах.

Господарство, промисл, торговля, гиґієна і вихованє.

Добрі ради.

— Робота в городї в червни. Коли на дворі сухо, то треба підливати перестоялою водою, а в потребі і гноївкою а відтак чистою водою, але підливати вечером. Землю треба зрушувати сапою і висапувати хопту. Рівночасно треба підгортати бараболї, горох і капусту. Коли підливає ся, то лїпше підливати добре а рідше, як мало а частїйше. Сіяти можна зелену капусту, салату головчасту, калярепу, кароти (моркву) і редьковку. Грядки, що опорожняють ся, треба в міру потреби гноїти, перекопувати і засаджувати каляфіорами а під конець місяця головчастою капустою на зиму. Горох треба тичити. Під огірки треба підкладати ріще, щоби на случай слоти они не гнили, коли будуть лежати на самій земли. Під конець місяця перестає ся витинати шпараґи, а помежи грядки накладає ся гною. Купи компостові треба зливати гноївкою і пересипати.

— Що то єсть ликавість у коний? Ликавість (наголос в сїм слові на першім складї „ли"), єсть то та хиба у коний, що они з шумом втягають воздух в горло, а відтак по части его проликають, по части же випускають назад з себе. Конї, що так роблять, опирають ся передними зубами на якийсь предмет, гризуть щось, або кивають заєдно головою то в гору, то в долину. Чим більше має якийсь кінь вправу в ликаню, тим більше поликає воздуха. Добре ликаві конї тратять більше часу на ликанє як на їду, розсипують також богато оброку і длятого нераз дуже зле виглядають, марнїють, тим бльше, що они від ликаня не можуть добре травити а відтак дістають кольки. Причиною ликавости у коний єсть нудьга, наслїдуванє, а часто буває таки від уродженя, переходить в спадщинї. Всїлякі способи, яких уживано против ликавости, не довели доси до нїчого, іменно же не удало ся відучити коня від застарілої ликавости. Конї, що ще не дуже вправили ся в ликаню, можна відзвичаїти від того ще найскорше в той спосіб, що усуне ся з перед них все, в що би они могли вгризати ся зубами; жолоби н. пр. треба в тій цїли уставити низько при земли. Ликавим коням, що гризуть свої власні колїна, закладає ся відповідні до того ременї, але й ті не богато помагають. Коли кінь сильно заслабне, перестає ликати, а коли подужає, зачинає знову ликати, і по тім можна пізнати, що кінь вже подужав. В деяких краях єсть право, що хто несьвідомо купив ликавого коня, може его до 5 або 8 днїв вернути назад тому, від котрого купив. В нашій державі нема такого права. Ликаві конї пізнати також по тім, що у них зуби бувають з переду стерті.

Переписка господарска.

Г. Андріїш. в Зар. п. Самб.: Калї єсть т. зв. первотвориво т. є. таке твориво, котре вже з нїчого більше не складає ся, а само входить в склад з другими. Калї називає ся також потасом і знаходить ся у всїх ростинах; скоро его мало в земли, то на нїй трудно що родить ся. Калї сполучає ся з другим первотворивом, званим хльором, (котрий єсть складовою частию звичайної соли), і тогди дає камінь подібний до соли званий каінїтом, котрий у нас добувають в Калуши. Каініт продає копальня в Калуши вже готовий змелений на муку по 75 кр. за сотнар; але хто хоче его купити мусить пійти до свого староства і там підписати письмо, що купує лиш для себе і не буде нїкому иншому продавати. Можуть також кількох господарів зложити ся разом і купити собі каініт. Каініт отже уживає ся на навіз длятого, що в нїм єсть потас або калї. Очевидна річ, що каініт не добрий на всї ґрунти, бо там де вже єсть потас в земли, там его не треба, а коли его за богато, то він навіть шкідливий. На торфах і легких ґрунтах пісковатих потасу дуже мало і длятого там найлїпше навозити каінїтом, бо з обірнику такі ґрунти не можуть набрати тілько потасу, кілько їм потреба. Ґрунти глинковаті можуть лекше удержати в собі потас, для того мають его більше і там не конче треба навозити каінїтом, хоч він і там часом дуже добрий. Щоби з каініту мати як найбільший хосен, то треба такі ґрунти, в котрих мало потасу, заосмотрити рівночасно і в инші поживні части для ростин, отже ужити томасівки і вапна. Каініту уживає ся, як вже сказано лиш змеленого і розсїває ся его або руками або машиною. Руками сїє ся раз вздовж а раз в поперек. Розсїяний на поли каініт треба приорати; лиш на сїножатях потрясає ся его зверха і приволочує ся. Каінїтом треба навозити поля бодай на 4 недїлї перед засївом або садженєм (бараболь) в противнім случаю він шкідливий. Скількість каініту потрібна після ґрунту; уживає ся на гектар (морґ і три чверти) 4 до 10 сотнарів. На ґрунти глинисті уживає ся его більше від разу, а на пісковаті і торфові менше, але зато частїйше. Каініт не на всї ростини однаково добрий. Жито по каініті на гіршім ґрунтї, так само ячмінь і овес зароджують лїпше і каініт оплачує ся; пшениця найчастїйше не оплачує. Горох а особливо біб на гірших ґрунтах зароджують дуже по каінїтї. Під бараболї уживає ся каініту лиш на торфових ґрунтах безпосередно а на инших ґрунтах під той засїв, що іде перед бараболею. Але під саму бараболю безпосередно треба ужити каініту в осени. Инші питаня розяснимо ще пізнїйше а тут лиш скажемо, що копальня в Калуши не продасть каініту менше як сотнар і лиш за готівку. Доставу аж до місця треба собі самому оплатити, она невелика. — **Ів. Тризуб Шкл.:** 1) Що робити коли кінь кашляє, годї нам сказати, бо треба би знати, яка тому причина, а до того треба би коня оглянути. — 2) На що треба уважати при купнї коня? — се так обширне питанє, що можемо на него лиш частями відповідати. Скажемо Вам дещо вже тут, а відтак читайте уважно „Добрі ради" а знайдете в них то, що Вам буде потреба; в сїм числї звертаємо увагу на повисшу статейку о „ликавости". При купнї коня треба передовсїм на то уважати, щоби він був здоровий, а то пізнати по тім: коли кінь стоїть веселий коло жолоба і добре жре; коли він добре годований і волос на нїм гладкий та сьвітить ся і прилягає; коли кінь держить голову до гори а очи у него ясні і він весело дивить ся; коли віддих по скорій їздї у него легкий і коли по тяжкій роботї він їсть і лягає спочити; коли зуби не має спереду стерті; в противнім случаю він ликавий.

Телеґрами.

Ню-Йорк 4 червня. З Порт о Пренс доносять до „Tribun-и", що вчера о 9 год. рано розпочала ся нова битва під Сантхаґо де Куба.

Мадрид 4 червня. Мінїстер війни заявив в палатї послів, що має войско готове і на случай потреби вишле его на Филипиньскі острови.

Мадрид 4 червня. Обі палати парляменту радили над статиями Кастеляра, в котрих він виступив дуже остро против монархії. Здаєсь, що суд потягне его за то до одвічальности. Пос. Аскарате (з партиї републиканьскої) оголосив знов статию, в котрій доказує, що ніякий голос не згодить ся на то, щоби Кастеляра потягав суд до одвічальности. Саґаста сказав на то, що ненарушимість посольску треба шанувати, але й ненарушимість корони, яко головну основу монаршого правлїня треба боронити; ненарушимість посольска обовязує лиш в справах порушених в парляментї, а не в дїлах поза парляментом.

Ню-Йорк 4 червня. Американьский крайсер Yab зловив іспаньский пароход Ріта і залогу его зложену з 39 людий привіз сюди; еї відослано до австро-угорского консуля, а той має вислати еї назад до Іспанії.

Надіслане.

капало з него приплив він до свого города, і вискочив з човна так борзо, як би сам чорт за ним гнав ся. Біг без памяти через алею і гадав, що стрітить свого городника. Наконець впав до кухнї, де его кухарка Жірофле як-раз оббирала бараболї, і мало що еї не перевернув.

— Чоловік утопив ся! — заверещав він. — Таки в моїх очах! Я не міг его вирятувати! Прецї не умію плавати! Я кликав его!... Ох! Чомуж я мусїв на то дивити ся!... То син того, що заарендував рибу.... як-раз хотїв менї продати рибу і я вже на то приставав.... А то стало ся в тій хвили, коли він хотїв сїть закинути.... Ох! Чому-ж я мусїв на то дивити ся!

Підчас коли кухарка зі страху від часу до часу викрикувала, пан Маж сїв собі на крісло коло печи, на котрій в ринках та горшках щось смажило ся та варило ся. Він спер ся ліктями на стіл і сльози покотили ся тому мягкому чоловікови з очий та капали на сьвіжі курячі яйця. В тім великім его перестраху насунулось ему тепер питанє, длячого так страшна пригода мусїла ему попсувати приємність так красного ранка; і в однїй хвили мимоволї приплила ему до голови величезно дивна гадка, що він всего того був би не видів, як би не то чувство здоровля і та охота до веслованя, які викликала в нїм згадка на той осьвіжаючий, шипячий лїк, який він взяв вчера на прочищенє....

За редакцию відповідає: **Адам Краховецкий.**

ІНСЕРАТИ.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефона число 569).